

Posudek bakalářské práce

Kristina Pavlíková: Židovství jako obraz vyčlenění: Jacques de Lacretelle a Ladislav Fuks

Kandidátka si vybrala téma komparativní, na této úrovni studia jistě přesahující běžný nárok, a podle mého názoru svůj úkol zvládla nad očekávání dobře, i když menší výhrady bezesporu vyjádřit lze. Výchozím bodem zkoumání je fakt, že oba spisovatelé využili podobného „úskoku“ k literárnímu ztvárnění zkušenosti, která jim byla důvěrně vlastní a kterou se ani jeden z různých důvodů neodhodlal vyjádřit přímo: jde o pocit vydědění, vyloučení a osamělosti plynoucí z životního podmínění, které je přinejmenším okolím, ale někdy i subjektem samým vnímáno jako zátěž, ale nedá se na něm nic změnit. U obou spisovatelů byla takovou podmíněností homosexualita a oba převedli pocit „mal de vivre“, který s tím souvisel, do tématu zavržení a perzekuce, jemuž museli čelit židé.

Analýza s citlivým smyslem pro odlišnosti ukazuje, jakými způsoby se to u obou autorů děje (i když aplikace odlišných teoretických „modelů“ vytváří dojem jisté heterogenosti). U Lacretella, autora kdysi známého a dnes poměrně zapomenutého, o němž existuje jediná monografie, a to v angličtině, podává kandidátka vhodně podrobnější medailon s vypsáním jeho životopisu i charakteristiku díla, ve Fuksově případě už rovnou studuje relevantní výkladové kategorie (leitmotiv, maskování), což na Lacretella takto neaplikuje (což se dá vysvětlit i tím, že ve Fuksově tvorbě je tento postup soustavnější, kdežto Lacretellovo dílo se rozbíhá více směry).

Obecnější pohled na Lacretellovu osobnost je prospěšný v tom, že svou existenční konstantu do jisté míry projevil i jinými způsoby, ať už neuvědomělými náznaky ve svém románu *La vie inquiète de Jean Hermelin*, o němž se dovídáme, že v první rukopisné verzi byly tyto náznaky dokonce explicitnější, ale že je potom autor na radu přátel i z vlastního rozhodnutí více potlačil; nebo v transpozici homosexuální tematiky do ženské podoby (román *La Bonifas*: v tomto ohledu by bylo na místě srovnávat s úhybným manévrem Proustovým, případně zkoumat, zda se k němu v této době neuchylují i další autoři). Obrat k židovské tematice a také moment značného vcítění a pochopení, neobvyklý zejména u autora „extrémně pravicového“, jímž Lacretelle byl, představuje pouze nerozsáhlý román *Silbermann* – který je ovšem tím, co z autorova díla nakonec přežívá, na rozdíl od děl ambicióznějších, jako byl třeba jeho pokus o roman-fleuve, *Les Hauts-Ponts*. Už druhá kniha, kde se Lacretelle k tématu vrací, *Le retour de Silbermann*, je poznamenán antisemitismem, což u Fukse samozřejmě nenajdeme; svůj názor na vlastní existenciální tematiku tím ovšem Lacretelle možná rozšiřuje o téma sebenenávisti až k sebezničení, což přičítá židům jako osudový sklon (který z nich v pohledu mnoha antisemitů vskutku činí tvory jaksi „existenčně nakažené“), ale pravděpodobně v tom viděl stejné nebezpečí i pro sebe.

Fuks tematiku sebenenávisti vlastně nezpracovává (do jisté míry snad v *Případu kriminálního rady*, zde ovšem zcela nezávisle na židovství), židovské téma je však v jeho díle přítomno daleko mohutněji než u Lacretella, z čehož se stává hlavní úskalí předvedené analýzy i srovnání: námět *Silbermanna* (školní prostředí) se totiž nejvíce blíží té Fuksově práci, která je z literárního hlediska relativně nejméně významná, totiž povídkové knize *Mí černovlasí bratři*; knihy literárně závažnější, jako *Pan Theodor Mundstock*, *Spalovač mrtvol* nebo *Cesta do zaslíbené země*, tak zůstávají stranou pozornosti, což neumožňuje plně zhodnotit komplexnost Fuksova přístupu (na rozdíl od toho Lacretellova). Dlužno však říci, že kandidátka byla při konzultacích důsledně upomínána, že těžiště práce má být v literárněhistorickém kontextu francouzském, takže lze toto omezení ospravedlnit.

Syntetická část, srovnávající oba autorské přístupy ve vzájemných „paralelách a kontrastech“, je zpracována citlivě a plasticky a dobře dovršuje práci, kterou hodnotím jako zdařilou. Doporučuji její obhájení s hodnocením výborně.

doc. PhDr. Václav Jamek,
vedoucí práce

V Praze dne 2. září 2013